

Enquête 2022: Docenten Duits aan het woord

Bijlage 2: Volledige resultaten

Algemene gegevens

Leeftijd	Aantal	Perc.
Jonger dan 30	38	12%
Tussen 30 en 39	51	16%
Tussen 40 en 49	79	25%
Tussen 50 en 59	106	33%
60 of ouder	48	15%
Niet beantwoord	1	n.v.t.

Aantal jaren werkzaam als docent Duits

	Aantal	Perc.
Minder dan 5	65	20%
5 tot 9	65	20%
10 tot 14	36	11%
15 tot 19	42	13%
20 tot 24	35	11%
25 tot 29	24	7%
30 of meer	56	17%

Locatie van school

	Aantal	Perc.
Noord-Holland	70	22%
Zuid-Holland	64	20%
Utrecht	42	13%
Gelderland	37	11%
Noord-Brabant	30	9%
Groningen	21	7%
Friesland	17	5%
Overijssel	15	5%
Limburg	11	3%
Flevoland	9	3%
Zeeland	4	1%
Drenthe	3	1%

Lesbevoegdheid

	Aantal	Perc.
Tweedegraads	151	47%
Eerstegraads	142	44%
(Nog) geen bevoegdheid	30	9%

Aan welke klassen geeft u les dit schooljaar?

	Aantal	Perc.
1 vmbo basis	12	4%
2 vmbo basis	11	3%
3 vmbo basis	10	3%
4 vmbo basis	7	2%
1 vmbo kader	9	3%
2 vmbo kader	19	6%
3 vmbo kader	17	5%
4 vmbo kader	14	4%
1 vmbo gem. leerweg	13	4%
2 vmbo gem. leerweg	26	8%
3 vmbo gem. leerweg	26	8%
4 vmbo gem. leerweg	23	7%
1 vmbo theoretisch	34	11%
2 vmbo theoretisch	87	27%
3 vmbo theoretisch	77	24%
4 vmbo theoretisch	71	22%
1 havo	27	8%
2 havo	122	38%
3 havo	120	37%
4 havo	87	27%
5 havo	83	26%
1 vwo	28	9%
2 vwo	129	40%
3 vwo	131	41%
4 vwo	103	32%
5 vwo	98	30%
6 vwo	91	28%
Geen	8	2%

Aantal minuten per lesuur

	Aantal	Perc.
40 minuten	23	7%
45 minuten	107	33%
50 minuten	97	30%
60 minuten	50	15%
65 minuten	5	2%
70 minuten	8	2%
75 minuten	4	1%
80 minuten	12	4%
Overige	17	5%

Aantal lesuren Duits

Omvang van aanstelling in fte

	Aantal	Perc.
Minder dan 0,4	20	6%
0,4 tot 0,5	43	13%
0,6 tot 0,7	81	25%
0,8 tot 0,9	103	32%
1,0 of meer	76	24%

Tevreden over aantal fte

	Aantal	Perc.
Zeer tevreden	155	48%
Tevreden	70	22%
Redelijk tevreden	54	17%
Neutraal	22	7%
Beetje ontevreden	7	2%
Ontevreden	8	3%
Zeer ontevreden	4	1%
Niet beantwoord	3	n.v.t.

Toelichting

	Aantal	Perc.
Ik wil meer werken	34	11%
Ik wil minder werken	32	10%
Ik wil andere taken oppakken	18	6%
Ik wil minder werken vanwege de hoge werkdruk	12	4%
Tevreden (geen nadere toelichting)	8	2%
Uren komen niet overeen met de praktijk	7	2%
Organisatorische omstandigheden	3	1%
Andere redenen	20	6%
Geen toelichting	200	62%

Verandering aantal lesuren in onderbouw?

	Aantal	Perc.
Zeer sterk afgenomen	6	2%
Afgenomen	23	8%
Beetje afgenomen	56	19%
Gelijk gebleven	182	63%
Beetje toegenomen	15	5%
Toegenomen	4	1%
Zeer sterk toegenomen	2	1%
Niet beantwoord	35	n.v.t.

Verandering aantal lesuren in bovenbouw?

	Aantal	Perc.
Zeer sterk afgenomen	4	2%
Afgenomen	14	5%
Beetje afgenomen	44	17%
Gelijk gebleven	175	68%
Beetje toegenomen	14	5%
Toegenomen	4	2%
Zeer sterk toegenomen	3	1%
Niet beantwoord	65	n.v.t.

Reden voor af- / toename

	Aantal	Perc.
Onderwijsvernieuwing zoals projecturen/flexuren	36	12%
Andere vakken krijgen prioriteit, zoals Spaans en Chinees	20	7%
Bezuinigingen	16	5%
Aantal leerlingen is veranderd	14	5%
Verandering van het lesrooster (minuten per lesuur)	10	3%
Er zijn te weinig docenten Duits	7	2%
Het is gelijk gebleven	4	1%
Overig	41	14%
Geen toelichting	187	64%

Extra lesmateriaal en activiteiten

Hoe vaak extra lesmateriaal in onderbouw

	Aantal	Perc.
Nooit	1	0%
Zelden	4	1%
Soms	27	9%
Gemiddeld	39	13%
Regelmatig	75	25%
Vaak	63	21%
Zeer vaak	86	29%
Niet beantwoord	28	n.v.t.

Hoe vaak extra lesmateriaal in bovenbouw

	Aantal	Perc.
Nooit	1	0%
Zelden	0	0%
Soms	3	1%
Gemiddeld	26	10%
Regelmatig	56	22%
Vaak	63	25%
Zeer vaak	100	40%
Niet beantwoord	74	n.v.t.

Welk extra lesmateriaal gebruikt u?

	Aantal	Perc.
Eigen (zelf ontworpen) materiaal	144	45%
Video- en audiomateriaal (bijv. televisie en radio)	143	45%
Websites / Internet	80	25%
Teksten en artikelen (bijv. tijdschriften en kranten)	76	24%
Van externe organisaties (bijv. DIA of Goethe-Institut)	55	17%
Literatuur (romans / korte verhalen / poëzie)	55	17%
Spellen en quiz-tools (bijv. Kahoot)	42	13%
Films	39	12%
Muziek	33	10%
Examens	29	9%
Werkbladen / stencils	22	7%
(Onderdelen uit) andere lesmethode	19	6%
Overig materiaal	57	18%
Geen / onduidelijke toelichting	29	9%

Tijd voor vakoverstijgende projecten in onderbouw

	Aantal	Perc.
Nooit	22	8%
Zelden	51	19%
Soms	64	24%
Gemiddeld	54	20%
Regelmatig	49	19%
Vaak	17	6%
Zeer vaak	7	3%
Niet beantwoord	59	n.v.t.

Tijd voor vakoverstijgende projecten in bovenbouw

	Aantal	Perc.
Nooit	22	10%
Zelden	50	23%
Soms	53	25%
Gemiddeld	46	21%
Regelmatig	31	14%
Vaak	9	4%
Zeer vaak	5	2%
Niet beantwoord	107	n.v.t.

Toelichting vakoverstijgende projecten

	Aantal	Perc.
Te weinig ruimte naast stof die behandeld moet worden	29	10%
Te weinig tijd voor organisatie	15	5%
Door corona is hier geen mogelijkheid (meer) toe	7	2%
Wij doen projecten met geschiedenis	8	3%
Wij doen projecten met overige vakken	7	2%
Details over het soort project	41	14%
Overige	38	13%

Lezen in de Duitse les

Percentage dat leerlingen besteden aan lezen in de onderbouw

	Aantal	Perc.
Minder dan 10 procent	10	4%
10-29 procent	113	40%
30-49 procent	131	46%
50-69 procent	27	10%
70-89 procent	1	0%
90-100 procent	0	0%
Niet beantwoord	41	n.v.t.

Percentage dat leerlingen besteden aan lezen in de bovenbouw

	Aantal	Perc.
Minder dan 10 procent	1	0%
10-29 procent	28	12%
30-49 procent	110	46%
50-69 procent	76	32%
70-89 procent	26	11%
90-100 procent	0	0%
Niet beantwoord	82	n.v.t.

Hoe vaak hardop lezen in onderbouw

	Aantal	Perc.
Nooit	4	1%
Zelden	30	11%
Soms	63	22%
Gemiddeld	73	26%
Regelmatig	60	21%
Vaak	33	12%
Zeer vaak	19	7%
Niet beantwoord	41	n.v.t.

Hoe vaak hardop lezen in bovenbouw

	Aantal	Perc.
Nooit	11	5%
Zelden	25	11%
Soms	56	24%
Gemiddeld	67	28%
Regelmatig	50	21%
Vaak	21	9%
Zeer vaak	6	3%
Niet beantwoord	87	n.v.t.

Soort teksten in de onderbouw

	Aantal	Perc.
Teksten uit de lesmethode	242	94%
Songteksten	156	60%
Korte verhalen	139	54%
Sprookjes	68	26%
Stripverhalen	40	16%
<i>Graphic novels</i>	25	10%
Romans	54	21%
Fragmenten uit romans	31	12%
Poëzie	32	12%
Theaterteksten	3	1%
Artikelen uit (online) kranten, tijdschriften of nieuwspagina's	172	67%
Teksten van sociale media	96	37%
Iets anders, namelijk:		
Oude Cito-examens	4	2%
Andere soort teksten	12	5%
Niet beantwoord	65	n.v.t.

Soort teksten in de bovenbouw

	Aantal	Perc.
Teksten uit de lesmethode	161	79%
Songteksten	103	50%
Korte verhalen	141	69%
Sprookjes	33	16%
Stripteksten	9	4%
<i>Graphic novels</i>	38	19%
Fragmenten uit romans	106	52%
Poëzie	79	39%
Theaterteksten	33	16%
Artikelen uit (online) kranten, tijdschriften of nieuwspagina's	166	81%
Teksten van sociale media	72	35%
Romans/Literaire werken	150	73%
Iets anders, namelijk:	35	17%
Oude Cito-examens	29	14%
Andere soort teksten	5	2%
Niet beantwoord	118	n.v.t.

Vorbereiding op Centraal Schriftelijk Examen

	Aantal	Perc.
Oefenen met oude examens	122	62%
Strategieën leren (bijv. vraagsoorten, signaalwoorden)	84	43%
Andere teksten lezen (bijv. kranten, romans)	43	22%
Idioom/woordenschat opbouwen	35	18%
Examentraining	31	16%
Lesmethode	17	9%
Woordenboekgebruik	10	5%
Overig	83	42%
Niet beantwoord	127	n.v.t.

Ideeën om leerlingen aan het lezen te krijgen

	Aantal	Perc.
Aansprekende teksten (aansluiten bij belevingswereld)	82	31%
Leerlingen zelf laten kiezen	59	22%
In de les lezen (klassikaal of zelfstandig)	53	20%
Afwisseling in tekstsoorten	36	13%
Korte teksten	30	11%
Aansluiten bij (taal)niveau	21	8%
Creatieve en activerende opdrachten	19	7%
Combineren met film	14	5%
Voorbeeldfunctie docent	13	5%
Minder opdrachten en/of toetsen	11	4%
Lezen koppelen aan een andere vaardigheid	8	3%
Onmogelijke opgave / geen ideeën	16	6%
Andere manieren	97	36%
Niet beantwoord	55	n.v.t.

Internationalisering

Hoe vaak fysieke uitwisselingen

	Aantal	Perc.
Nooit	156	53%
1x in de schoolcarrière	96	33%
2x in de schoolcarrière	13	4%
3x of vaker in de schoolcarrière	6	2%
Weet ik niet	22	8%
Niet beantwoord	30	n.v.t.

Toelichting fysieke uitwisselingen

	Aantal	Perc.
Niet (meer) vanwege corona	25	8%
Details over een specifieke reis	21	7%
Gebrek aan tijd	15	5%
Gebrek aan (financiële) middelen	13	4%
Geen uitwisseling, wel reis voor kleine groep	11	4%
In verleden wel, nu niet meer/minder	8	3%
Uitwisseling bij andere vakken (bijv. Engels)	7	2%
Vrijwillig/keuzeonderdeel	5	2%
Overig	19	6%
Geen toelichting	191	65%

Hoe vaak digitale uitwisselingen

	Aantal	Perc.
Nooit	228	79%
1x in de schoolcarrière	32	11%
2x in de schoolcarrière	7	2%
3x of vaker in de schoolcarrière	2	1%
Weet ik niet	21	7%
Niet beantwoord	33	n.v.t.

Toelichting digitale uitwisselingen

	Aantal	Perc.
Staat op de planning	11	4%
Geen onderdeel op school/geen kennis hierover	8	3%
Gebrek aan tijd	7	2%
Hebben het uitgeprobeerd (bijv. door corona)	5	2%
Geprobeerd, geen succes	5	2%
Geen partnerschool te vinden	3	1%
Overig	10	3%
Geen toelichting	242	83%

Meer digitale uitwisselingen in toekomst?

	Aantal	Perc.
Het zal een groter deel uitmaken dan nu	110	38%
Het zal een even groot deel uitmaken als nu	36	12%
Het zal een kleiner deel uitmaken dan nu	6	2%
Weet ik niet	138	48%
Niet beantwoord	33	n.v.t.

Toelichting: digitale uitwisselingen in toekomst

	Aantal	Perc.
Vornemen om te gaan doen	24	8%
Fysieke uitwisseling levert meer op	5	2%
Gebrek aan tijd/geen prioriteit	9	3%
Maakt uitwisseling makkelijker/veiliger	6	2%
Internationalisering/burgerschap steeds belangrijker	2	1%
Ik hoop op meer mogelijkheden	2	1%
Overig	12	4%
Geen toelichting	232	80%

Hoeveel ondersteuning vanuit de schoolleiding voor uitwisselingen?

	Aantal	Perc.
Helemaal geen	20	8%
Een klein beetje	46	18%
Redelijk weinig	54	22%
Gemiddeld	57	23%
Redelijk veel	42	17%
Veel	24	10%
Zeer veel	7	3%
Niet beantwoord	73	n.v.t.

Toelichting: ondersteuning van schoolleiding

	Aantal	Perc.
School faciliteert in praktijk niet (tijd/geld/lesuitval)	27	10%
Ik word goed ondersteund	20	8%
Docent/sectie moet alles zelf doen	12	5%
Geen aandacht voor/geen prioriteit	9	3%
Meer ondersteuning andere talen	4	2%
Overig	13	5%
Geen toelichting	181	69%

Wat helpt u een uitwisseling te organiseren?

	Aantal	Perc.
Extra uren voor de voorbereiding	219	82%
Informatie over subsidies	184	69%
Samenwerking met collega's	184	69%
Handleiding voor het organiseren van een uitwisseling	160	60%
Best practices ter inspiratie	153	58%
Opdrachten voor leerlingen	143	54%
lets anders, namelijk:		
Vinden partnerschool	6	2%
Extra (les)uren	2	1%
Overige	6	2%
Niet beantwoord	37	n.v.t.

Met welke landen uitwisseling georganiseerd?

	Aantal	Perc.
Duitsland	93	92%
Ander West-Europees land	18	18%
Zuid-Europa	17	17%
Oost-Europa	15	15%
Noord-Europa	7	7%
Azië	1	1%
Afrika	1	1%
Niet beantwoord	222	n.v.t.

Toelichting: digitale uitwisselingen in toekomst

	Aantal	Perc.
Voor het plezier dat de leerlingen eruit halen	101	85%
Reflecteren op eigen cultuur en cultuur/culturen van het andere land	84	71%
Persoonlijkheidsvorming	74	62%
<i>Landeskunde</i>	73	61%
Taalverwerving	65	55%
Niet beantwoord	204	n.v.t.

Bekend met austausch.nl?

	Aantal	Perc.
Ja	50	17%
Nee	236	83%
Niet beantwoord	138	n.v.t.

Professionalisering

Hoe vaak nascholing gevolgd afgelopen 5 jaar?

	Aantal	Perc.
1 tot 2 keer	52	18%
3 tot 4 keer	75	26%
5 tot 6 keer	46	16%
7 tot 8 keer	20	7%
meer dan 8 keer	16	6%
Geen nascholing gevolgd	78	27%
Niet beantwoord	36	n.v.t.

Wat was het onderwerp van deze nascholingen?

	Aantal	Perc.
Leesvaardigheid	30	14%
Examentraining	28	13%
Nascholing/examen bij Nuffic / GI / DIA / Levende Talen	28	13%
Formatief toetsen	21	10%
Doeltaal-voertaal	18	9%
Literatuur	17	8%
Nationaal Congres Duits	14	7%

(vervolg)

	Aantal	Perc.
Een gehele opleiding gevolgd	13	6%
Landeskunde	12	6%
Gespreks- of spreekvaardigheid	12	6%
Digitale training	12	6%
Differentiatie	11	5%
Activerende didactiek	10	5%
Films in de les	6	3%
Woordenschat	5	2%
Leerlingenmotivatie	5	2%
<i>Gamification/Escape rooms</i>	4	2%
Andere onderwerpen	43	21%
Geen toelichting	65	31%

Wat voor nascholing gewenst in toekomst?

	Aantal	Perc.
Leerlingenmotivatie in de mvt-les	151	53%
Differentiatie bij de mvt-les	129	45%
Een doorlopende leerlijn literatuur	116	41%
Formatief toetsen bij de mvt-les	112	39%
Doeltaalgebruik in de les	108	38%
Toetsen ontwerpen anno 2022	87	31%
Filmididactiek	83	29%
Werken aan taalbewustzijn	77	27%
Internationalisering vormgeven	75	26%
<i>Landeskunde</i>	72	25%
Burgerschap in de mvt-les	66	23%
Taalvaardigheid Duits	51	18%
Een PTA schrijven	45	16%
Werkvormen meertaligheid	42	15%
Opfriscursus ERK	32	11%
Persoonlijk leiderschap	22	8%
Ik wil geen nascholing volgen	11	4%
Ander onderwerp	21	7%
Niet beantwoord	38	n.v.t.

Biedt school genoeg ruimte voor nascholing?

	Aantal	Perc.
Helemaal geen	3	1%
Een klein beetje	12	4%
Redelijk weinig	32	12%
Gemiddeld	47	17%
Redelijk veel	63	23%
Veel	62	22%
Zeer veel	59	21%
Niet beantwoord	45	n.v.t.

Welke ondersteuning zou u kunnen gebruiken?

	Aantal	Perc.
Uitwisseling met vakgenoten	160	57%
Door inzet van een assistent in de klas	76	27%
Ondersteuning door een (ervaren) docent Duits (bijv. DIA buddy-systeem)	35	13%
Anders, namelijk:		
Moedertaalspreker	3	1%
Meer uren	4	1%
Kleinere klassen	2	1%
Overig	11	4%
Geen ondersteuning nodig	71	25%
Niet beantwoord	44	n.v.t.

Hoe houdt u kennis van de Duitse taal op niveau?

	Aantal	Perc.
Duitse media, zoals kranten, televisie, podcasts	228	80%
Privéverblijf in een Duitstalig land	211	74%
Lezen van Duitstalige boeken	205	72%
Geen behoefte / niet nodig	24	8%
Op een andere manier	56	20%
Niet beantwoord	38	n.v.t.

Doeltaalgebruik

Hoe vaak spreekt u Duits in de onderbouw?

	Aantal	Perc.
Minder dan 25 procent	85	33%
25-49 procent	119	46%
50-74 procent	50	19%
75-100 procent	7	3%
Niet beantwoord	62	n.v.t.

Hoe vaak spreekt u Duits in de bovenbouw?

	Aantal	Perc.
Minder dan 25 procent	37	17%
25-49 procent	72	33%
50-74 procent	65	30%
75-100 procent	43	20%
Niet beantwoord	106	n.v.t.

Hoe vaak wilt u Duits spreken in de onderbouw?

	Aantal	Perc.
Minder dan 25 procent	7	3%
25-49 procent	36	14%
50-74 procent	135	52%
75-100 procent	81	31%
Niet beantwoord	64	n.v.t.

Hoe vaak wilt u Duits spreken in de bovenbouw?

	Aantal	Perc.
Minder dan 25 procent	5	2%
25-49 procent	10	5%
50-74 procent	57	27%
75-100 procent	142	66%
Niet beantwoord	109	n.v.t.

Duits spreken door leerlingen in onderbouw

	Aantal	Perc.
Minder dan 25 procent	152	61%
25-49 procent	79	31%
50-74 procent	18	7%
75-100 procent	2	1%
Niet beantwoord	72	n.v.t.

Duits spreken door leerlingen in bovenbouw

	Aantal	Perc.
Minder dan 25 procent	71	33%
25-49 procent	88	41%
50-74 procent	43	20%
75-100 procent	12	6%
Niet beantwoord	109	n.v.t.

Problemen bij hanteren doeltaalgebruik

	Aantal	Perc.
De leerlingen begrijpen het niet / vinden het te moeilijk	119	47%
De leerlingen hebben geen motivatie / haken af	58	23%
Het kost te veel tijd	46	18%
De leerlingen durven geen Duits te spreken	41	16%
Ik ben onzeker en/of val snel terug op Nederlands	38	15%
Bemoeilijkt klassenmanagement	16	6%
Bemoeilijkt kennisoverdracht (bijv. grammatica)	13	5%
Bemoeilijkt (persoonlijk) contact	12	5%
De leerlingen doen alsof ze je niet begrijpen	7	3%
Ik ervaar geen problemen	8	3%
Overig	15	6%
Niet beantwoord	68	n.v.t.

Bij welke onderdelen gebruikt u de doeltaal niet?

	Aantal	Perc.
Grammatica	203	80%
Instructies voor opdrachten en toetsen	50	20%
Klassenmanagement	26	10%
Uitleg (geen specificatie)	24	9%
Leesvaardigheid	23	9%
Literatuur/literatuurgeschiedenis	14	5%
Persoonlijke gesprekken	12	5%
Overig	18	7%
Niet beantwoord	68	n.v.t.

Toekomstvisie voor het vak

Inhoudelijke verbeteringen

	Aantal	Perc.
Focus op andere vaardigheden (spreken, luisteren)	65	27%
Ander eindexamen (minder nadruk op lezen)	62	26%
Focus meer op belang van de taal	36	15%
Meer <i>Landeskunde</i>	30	13%
Meer focus op communicatie	26	11%
Maak het vak beroepsgericht	23	10%
Minder grammatica	23	10%
Organiseer meer uitwisselingen	23	10%
Betere aansluiting op belevingswereld jongeren	20	8%
Methode taakgericht/praktischer	19	8%
Meer contacturen	13	5%
Meer aandacht voor cultuur/literatuur	10	4%
Focus op lezen	7	3%
Duits (eerder) aanbieden of verplicht maken	6	3%
Doeltaal = voertaal	4	2%
Overig	30	13%
Niet beantwoord	85	n.v.t.

Meer nodig in de lesmethode onderbouw

	Aantal	Perc.
Spreekvaardigheid	115	42%
Schrijfvaardigheid	60	22%
<i>Landeskunde</i>	133	49%
Gespreksvaardigheid	120	44%
Leesvaardigheid	92	34%
Beroepsoriëntatie	64	23%
Niets	35	13%
Iets anders, namelijk:	54	20%
Niet beantwoord	49	n.v.t.

Meer nodig in de lesmethode bovenbouw

	Aantal	Perc.
Spreekvaardigheid	86	39%
Schrijfvaardigheid	52	24%
<i>Landeskunde</i>	84	39%
Gespreksvaardigheid	88	40%
Leesvaardigheid	58	27%
Beroepsoriëntatie	62	28%
Niets	33	15%
Iets anders, namelijk:	54	25%
Niet beantwoord	105	n.v.t.

Hoe kan het imago van het schoolvak Duits verbeterd worden?

	Aantal	Perc.
Maak belang van Duits duidelijk	56	25%
Maak het aantrekkelijker door bijv. excursies en actualiteit	36	16%
Focus op de praktijk	24	11%
Focus minder op grammatica	24	11%
Organiseer uitwisselingen/contact met Duitse leerlingen	21	9%
Benadruk hoe leuk/mooi de taal en het land is	16	7%
Gebruik ander lesmateriaal	16	7%
Zorg voor ander eindexamen	16	7%
Dat is afhankelijk van de docent	16	7%
Geef het een stevigere plek t.o.v. andere vakken	10	5%
Focus meer op <i>Landeskunde</i>	9	4%
Maak reclame voor het vak	9	4%
Verbinding met bedrijfsleven	7	3%
Bij ons geen imagoprobleem	21	9%
Overig	27	12%
Niet beantwoord	101	n.v.t.

Reden dat leerling geen Duits kiest

	Aantal	Perc.
Te veel leerwerk (o.a. door grammatica)	79	32%
Het vak is te moeilijk	77	31%
Men ziet belang van taal niet in	70	28%
Men kiest liever een andere taal	45	18%
Het vak is te saai	35	14%
Past niet in profiel (veel N&G / N&T door promotie)	33	13%
Duits(land) heeft een slechte reputatie	24	10%
Het vak/de taal is niet leuk of mooi	16	7%
De docent	15	6%
Men kiest liever ander vak / is beter in ander vak	15	6%
Te veel lezen (door CSE)	13	5%
Overige redenen	35	14%
Niet beantwoord	77	n.v.t.

Hoe kan het Centraal Schriftelijk Examen Duits verbeterd worden?

	Aantal	Perc.
Toets ook andere vaardigheden (naar voorbeeld van ERK of <i>Goethe-Zertifikat</i>)	138	67%
Andere teksten die aansluiten op belevingswereld	37	18%
Ander soort vragen (minder focus op structuur / details)	28	14%
Toets geen leesvaardigheid meer	15	7%
Andere inhoud (niet gespecificeerd)	11	5%
Het examen is te lang	8	4%
Overige antwoorden	23	11%
Niet beantwoord	117	n.v.t.